

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall förändras. De arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa om vilka arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommisionen skall avge ett utlåtande som binder den som betalar arbetslöshetsdagpenning föreslås bli preciserade. Vid tidsbestämda gruppermitteringar där antalet permitterade är minst tio förutsätts enligt propositionen inget arbetskraftspolitiskt utlåtande. I propositionen föreslås mera exakta stadganden om när en arbetstagare står till arbetsmarknadens förfogande, om företagares rätt till utkomstskydd för arbetslösa och om vem som skall betraktas som studerande på heltid. Den lagenliga tidsfristen för självförvällad arbetslöshet utan giltigt skäl föreslås bli förlängd till åtta veckor. I lagen föreslås att den rätt att alltid vägra delta i utbildning eller ta emot arbete utanför pendlingsregionen som personer över 50 år skall slopas. En person kan enligt propositionen lämna ett arbete utomlands på samma sätt som han nu kan vägra ta emot ett sådant arbete. Om frånvaro från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl stadgas exaktare än tidigare. Det föreslås att gränsen mellan erhållande av arbetslöshetsdagpenning och arbetskraftspolitiskt

utbildningsstöd preciseras. Stadgandet om självrisk föreslås bli lindrigare för sådana som har deltagit i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller i rehabilitering.

Det föreslås dessutom att ikraftträdelsestadgandet lindras för sådana personer som utan avbrott har varit anställda i heltidsarbete under ett pågående deltidsarbetsförhållande och som har varit arbetssökande innan heltidsarbetet inleddes.

I social- och hälsovårdsministeriets övervakningsmöjligheter föreslås förbättringar genom att rätten att meddela arbetslöshetskassorna bindande föreskrifter om förfarandet vid beviljande, betalning och återkrav av arbetslöshetsdagpenning fogas till lagen. Till lagen föreslås bli fogat en fullmakt att genom förordning stadga om hurudan verksamhet, t.ex. frivilligt arbete eller studier, en arbetslös kan bedriva utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning.

Utkomstskyddsombuden i arbetskraftsdistrikten får enligt propositionen rätt att överklaga arbetskraftspolitiska ärenden hos arbetslöshetsnämnden eller försäkringsdomstolen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Arbetskraftspolitisk utlåtande vid tidsbestämda gruppermitteringar (3 §)

Enligt 3 § lagen om utkomststöd för arbetslösa avger en Arbetskraftsbyrå eller en Arbetskraftskommission ett Arbetskraftspolitiskt utlåtande till den som betalar utkomstskyddet för arbetslösa. Uppgiftsfördelningen mellan dessa instanser baserar sig på 2 § förordningen om Arbetskraftskommissioner (689/84).

En arbetslös behöver inte under en tidsbestämd permittering personligen anmäla sig som arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån. Det räcker om Arbetsgivaren meddelar permitteringen och medan permitteringen pågår tillställer Arbetskraftsbyrån kontrollmeddelanden, av vilka de permitterades personuppgifter och permitteringsdagar framgår. Förfarandet tillämpas då de permitterade är minst tio till antalet. Förfarandet grundar sig på stadgandena i 30 a och 30 b §§ i lagen om arbetsavtal. Arbetskraftsbyrån kan även kräva någon annan form av meddelande, om den anser att personlig anmälan är motiverad. På basis av kontrollmeddelandet avger Arbetskraftsbyrån utlåtande till arbetslöshetskassorna och socialförsäkringskommissionerna. I praktiken innebär det att Arbetskraftsbyrån vidarebefordrar Arbetsgivarens förteckning försedd med ett eget utlåtande. Arbetskraftsbyrån kan i allmänhet inte närmare undersöka rätten till dagpenning på basis av kontrollmeddelandet.

Efterom Arbetskraftsbyråns utlåtande i praktiken ofta endast är en formalitet i fråga om tidsbestämda permitteringar, är det ändamålsenligt att detta förfarande ändras. På det sättet kan skötseln av ärenden som gäller utkomstskyddet för arbetslösa göras enklare och snabbare utan menliga verkningar för den permitterade eller Arbetskraftsbyråernas verksamhet. Arbetskraftsbyrån kan på basis av Arbetsgivarens meddelande om permittering kalla den permitterade till Arbetskraftsbyrån för att erbjuda honom arbete och den permitterade har givetvis rätt att utnyttja all Arbetskraftsservice, t.ex. om han vill bli registrerad som arbetssökande.

De utlåtanden som avges i samband med permitteringar är dessutom ofta behäftade med

fel, vilket kan inverka störande på skötseln av ärenden som gäller den permitterades utkomstskydd som arbetslös. Motsvarande problem förekommer också i fråga om de meddelanden enligt lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) som gäller utbildning under permittering. Om dagpenningen kunde betalas direkt på basis av Arbetsgivarens meddelande, skulle man på arbetsplatserna till meddelandet om permittering färdigt kunna foga ansökningar om dagpenning, vilket skulle underlätta utanordningen.

Därför föreslås att till 3 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket Arbetskraftspolitiskt utlåtande inte förutsätts vid tidsbestämda gruppermitteringar där permitteringen berör minst tio arbetstagare.

En permitterad är dock skyldig att underrätta den som betalar dagpenningen om sådana omständigheter som berör erhållandet av arbetslöshetsdagpenning under permitteringen. Anmälningsskyldigheten gäller alla omständigheter som berör erhållandet av dagpenning.

1.2. Utbildningsstöd vid Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och rätt till arbetslöshetsdagpenning (5 §)

Enligt 2 § betalas arbetslöshetsdagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa i syfte att trygga en arbetslös arbetssökandes utkomst och att ersätta eller lindra de ekonomiska förlusterna av arbetslöshet. En studerande som har antagits till Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har för att utkomsten under utbildningstiden skall vara tryggad rätt till utbildningsstöd och andra studiesociala förmåner i enlighet med lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Folkpensionsanstalten och sådana arbetslöshetskassor som avses i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) beviljar och betalar arbetslöshetsdagpenning och studiesociala förmåner under utbildningstiden.

En studerande som deltar i Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har i regel inte rätt till arbetslöshetsdagpenning, eftersom han betraktas som en sådan studerande på heltid som avses i 5 § 1 mom. 10 punkten och 6 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I och med att utbudet på utbildning blivit mångsidi-

gare har sådan arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som inte utgör ett hinder för erhållande av arbetslöshetsdagpenningen ökat. En sådan utbildningsform är t.ex. kvällsstudier. Härvid måste utbildningsstöd och arbetslöshetsdagpenning definieras särskilt och avdras från varandra såsom sådana lagstadgade förmåner som avses i 18 § 2 mom. lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Förfarandet är arbetsamt för den som betalar ut förmånerna, eftersom utbildningsstödet be-
lopp motsvarar arbetslöshetsdagpenningen. Därför föreslås att till 5 § 1 mom. fogas en ny 10 a punkt enligt vilken en person inte har rätt till arbetslöshetsdagpenning för den tid han får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

1.3. Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning (5 §)

Förutsättningen för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa är att personen står till arbetsmarknadens förfogande, med andra ord att han på sådana villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden kan ta emot erbjudet arbete eller delta i sådan lämplig utbildning som erbjuds honom. Innan en person själv kan anses ställa sådana begränsningar som hindrar honom att vara på arbetsmarknaden skall han enligt 5 § 2 mom. ges skälig tid att avlägsna eventuella hinder som beror på barnavård, arbetsvåg och andra motsvarande hinder.

En person står enligt gällande 4 och 5 §§ alltid till arbetsmarknadens förfogande, om inte annat kan konstateras på grund av något specifikt arbets- eller utbildningserbjudande. Att konstaterandet av förutsättningen snävt binds endast vid ett specifikt arbets- eller utbildningserbjudande är i viss mån problematiskt. Rättsskyddssynpunkter förutsätter dock att förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning definieras tillräckligt klart. Därför skall det i regel anses att de begränsningar som beror på personen själv föranleder menliga påföljder först när ett specifikt arbete eller en specifik utbildning erbjuds.

På dessa grunder föreslås att till 5 § 2 mom. fogas en definition av situationer där en person kan anses stå utanför arbetsmarknaden när han inte fått något erbjudande om arbete. Enligt förslaget står en person inte till arbets-

marknadens förfogande då han på grund av resa, repetitionsövningar, värnplikt, frihetsstraff, sjukhusvård eller annan därmed jämförbar institutionsvård eller av något annat därmed jämförbart skäl är förhindrad att ta emot arbete eller delta i utbildning, även om han inte har fått någon specificerad arbetsplatsanvisning eller har hänvisats till någon utbildning.

Med resa avses både inrikes- och utlandsresor. Under en resa i Finland står en person inte till arbetsmarknadens förfogande om han inte före resan har underrättat arbetskraftsmyndigheten om var han antingen per telefon eller brev är anträffbar under resan. Under en utlandsresa står en person i regel inte till arbetsmarknadens förfogande. Om personen dock har lämnat ovan avsedda kontaktuppgifter till arbetskraftsmyndigheten och under resan har faktiska möjligheter att stå i personlig kontakt med arbetskraftsbyrån eller att vidta omedelbara åtgärder med anledning av ett eventuellt arbets- eller utbildningserbjudande, kan han även under resan anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Med institutionsvård avses sådan tid då personen bl.a. på grund av sjukhusvård, rehabilitering eller vård vid olika vårdinrättningar, t.ex. rehabiliteringsinrättningar och andra motsvarande inrättningar, eller av något annat skäl är förhindrad att ta emot arbete. Även under tiden för institutionsvård skall dock i enlighet med 5 § 4 mom. betalas dagpenning för den tid av arbetsoförmåga för vilken han på grund av begränsningen i 19 § 1 mom. sjukförsäkringslagen inte får dagpenning eller någon annan motsvarande lagstadgad ersättning eller lön av arbetsgivaren för sjukdomstiden. Därför fogas till 5 § 4 mom. en hänvisning till 5 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom.

1.4. Företagares rätt till arbetslöshetsskydd (1 och 5 §§)

Enligt 5 § 1 mom. 8 punkten har en person inte rätt till arbetslöshetsdagpenning för den tid som han skall anses vara sysselsatt inom eget, sin makes eller sina föräldrars företag eller på motsvarande sätt i eget arbete. Som företag betraktas även lantrbruksföretag.

En person anses vara sysselsatt om hans arbetsinsats inom företaget är så stor att den hindrar honom att ta emot heltidsarbete. Enligt 1 § 2 mom. är en person som bedriver företags-

verksamhet berättigad till utkomstskydd, om det på basis av hans tidigare arbete eller en väsentlig minskning i den arbetsmängd företagsverksamheten kräver eller annars kan dras slutsatsen, att den arbetsmängd företagsverksamheten kräver är så obetydlig att den inte utgör ett hinder för mottagande av arbete på heltid.

I regeringens proposition till gällande lag om utkomstskydd för arbetslösa (RP 38/198 rd) konstateras att avsikten med utkomstskyddet vid arbetslöshet inte är att kompensera företagsverksamhetens risker. Till en person som bedriver företagsverksamhet kan sålunda i allmänhet inte betalas arbetslöshetsdagpenning. Arbetslöshetsdagpenning kan emellertid betalas till en person som bedriver företagsverksamhet inklusive lantbruksföretagare, om man på basis av hans tidigare arbetshistoria eller på basis av en betydande minskning i den arbetsinsats som företagsverksamheten kräver eller annars kan dra den slutsatsen att den arbetsmängd företagsverksamheten kräver är så ringa att denna arbetsmängd inte utgör ett hinder för mottagande av ett arbete på heltid. I praktiken är tillämpningen av stadgandet arbetskraftspolitiskt sett problematisk. Det är svårt att bedöma om den arbetsmängd som företagsverksamheten kräver väsentligt har minskat jämfört med den tidigare arbetsmängden i företaget och om företagsverksamheten utgör ett hinder för mottagande av ett arbete på heltid. Företagsverksamheten bör bedömas som en större helhet än lönearbete. Företagsverksamhet inbegriper även annan verksamhet än egentlig produktiv verksamhet, t.ex. marknadsföring av produkter och nyttigheter, under vilken företagsverksamheten inte är inkomstbringande. Företagsverksamhet är även förknippad med sådana avbrott på grund av ekonomiska konjunkturen eller av andra skäl som inte skall täckas med arbetslöshetsdagpenning. Den nuvarande tillämpningen av stadgandet har i någon mån blivit oenhetlig och i många fall lett till att företagsrisken har undanröjts.

På basis av ovanstående är det ändamålsenligt att för företagare, som inte har upphört med sin företagsverksamhet men i övrigt uppfyller villkoren för erhållande av arbetslöshetsdagpenning, fastställs en väntetid innan rätten till dagpenning uppstår. Samtidigt förutsätts bevis över att företagsverksamheten avbrutits. Eftersom det i praktiken är svårt att konstatera när den arbetsmängd som ett företag kräver är

så liten eller företagsverksamheten avbrutits annat än tillfälligt är det motiverat att under en längre tid följa företagarens sysselsättning i eget eller någon annans arbete, om det inte är fråga om en företagare som kan jämföras med en löntagare eller en företagare vars företagsverksamhet har varit en bisyssla. I praktiken bevisar tillfälliga och korta avbrott i företagsverksamheten eller en inskränkningar i verksamheten fortfarande inte att företagaren bör ha rätt till utkomstskydd för arbetslösa på grund av att något annat arbete inom företagsverksamheten eller företagsrisk inte ger någon inkomst. Vidare är det ändamålsenligt att i 5 § 5 mom. särskilja företagsverksamhet som någon inlett som arbetslös och annan företagsverksamhet.

Enligt förslaget anses en person vara sysselsatt i eget, sin makes eller sina föräldrars företag på det sätt som avses i mom. 8 punkten, om hans arbetsinsats inom ett företag som han startat som arbetslös eller i det egna arbetet är så stor att den hindrar honom att ta emot heltidsarbete.

Vidare föreslås att en person som tidigare har varit företagare eller på motsvarande sätt varit sysselsatt i eget arbete betraktas som företagare i huvudsyssla tills han bevisligen har upphört med sin företagsverksamhet eller företagsverksamheten bevisligen har varit avbruten minst sex månader.

Den som ansöker om dagpenning bör visa upp en tillförlitlig utredning om att företagsverksamheten upphört t.ex. intyg av en myndighet eller köpebrevet över försäljningen av företaget. Huvudregeln bör vara att företagsverksamheten avslutats innan rätten till utkomstskydd för arbetslösa uppstår. Med avbrott i företagsverksamheten avses en situation där ett företag inte har sysselsatt någon eller producerat sådan utkomst som kan anses vara skäligen.

I vissa situationer bör företagsrisken dock tillmätas mindre betydelse på grund av företagsverksamhetens exceptionella karaktär. Då kan rätten till utkomstskydd för arbetslösa uppstå på grund av minskad företagsverksamhet, även om företagsverksamheten inte skulle ha upphört eller varit avbruten minst sex månader. Rätten till arbetslöshetsdagpenning förutsätter då en väsentlig förändring i företagsverksamheten. I synnerhet av företagare som äger betydande produktionskapital, t.ex. lantbruksföretagare, förutsätts enligt nuvaran-

de praxis en väsentlig minskning av den arbetsmängd som företagsverksamheten kräver och förändrade produktionsförhållanden. Med hänvisning till det som konstateras ovan föreslås i propositionen i enlighet med nuvarande tillämpningspraxis att en säsongbetonad företagare, en företagare som kan jämföras med löntagare eller en företagare vars företagsverksamhet är bisyssla skall ha rätt till utkomstskydd för arbetslösa förutsatt att det på grund av hans tidigare arbete eller en väsentlig minskning i företagsverksamheten eller annars kan dras slutsatsen att den arbetsinsats som företagsverksamheten kräver är så obetydlig att den inte utgör ett hinder för mottagande av heltidsarbete.

Som säsongbetonad företagare betraktas en person som har en företagsverksamhet vars säsongbundenhet beror på naturförhållanden, t.ex. vissa jordbyggnadsföretagare, torgförsäljare, trädgårdsodlare, fiskare o.s.v. Vidare förutsätts att inkomsten av säsongbetonad företagsverksamhet inte tryggar eller är inte avsedd att trygga utkomsten under hela året. I regel anses företagsverksamhet inte vara säsongbetonad, om verksamheten kan bedrivas mer än sex månader om året.

Med företagare som kan jämföras med en löntagare avses en företagare som själv deltar i arbetsprestationen och är anställd i ett stadigvarande uppdragsförhållande hos i regel en uppdragsgivare under vars omedelbara ledning och övervakning han står. Vidare förutsätts att han under det är som senast föregått den tidpunkt då han anmälde sig som arbetssökande i regel inte har haft fler än en anställd åt gången. Det gäller alltså en företagare för vilken företagsinkomsten främst är ett lönebetalningssätt och vars ställning i övrigt är jämförbar med en arbetstagares. Den som ansöker om dagpenning måste alltid visa upp handlingar som anses vara nödvändiga för att saken skall kunna avgöras.

Med företagare i bisyssla avses en företagare som har varit företagare vid sidan om sitt långvariga huvudsakliga heltidsarbete.

1.5. Studerande på heltid (5 §)

Som sådan studerande på heltid som inte har rätt till arbetslöshetsdagpenning betraktas en person vars studier kräver en så stor arbetsmängd att den utgör ett hinder för honom att

ta emot ett heltidsarbete. En studerande på heltid har inte heller rätt till arbetslöshetsdagpenning under den tid han är ledig från studierna. Enligt en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1992 betraktas den som studerar på dagslinjen vid ett gymnasium eller en grundskola som studerande på heltid till terminens slut. Tillämpningen av samma princip vore även i fråga om andra läroanstalter motiverad ända fram till avgångsbetyget.

Om en studerande avbryter studierna innan han fått avgångsbetyg är han berättigad till dagpenning, om han visar upp en tillförlitlig utredning över avbrottet. Avbrott utan giltiga skäl i en sådan utbildning som definieras i 8 § leder givetvis alltså till karenspåföljder. Avsikten är att gränserna mellan olika stödformer dessutom skall förtydligas genom lagändringen. En studerande som studerar på heltid får i de flesta fall t.ex. studiestöd för sina studier och det kan anses vara hans huvudsakliga utkomst.

På basis av ovanstående föreslås att lagen ändras så att studier som bedrivs av en person som tidigare har studerat på heltid betraktas som heltidsstudier tills han har avslutat eller bevisligen avbrutit dem.

1.6. Skyldighet att ta emot arbete utanför pendlingsområde (7 §)

En person är skyldig att inom sin pendlingsregion ta emot arbete och själv ordna sin arbetsresa utan stöd från något rörlighetsunderstödssystem. Utanför pendlingsregionen är skyldigheten att ta emot arbete klart mera begränsad och i syfte att främja rörligheten kan ersättning för rese- och flyttningkostnader samt starthjälp betalas.

Ett arbete utanför pendlingsregionen skall enligt 7 § 5 mom. i lagen utom att det uppfyller de minimikrav som annars ställs på arbete även vara ett fast heltidsarbete som tryggar utkomsten. Den s.k. flyttningsskyldigheten dvs. skyldigheten att ta emot arbete utanför pendlingsregionen gäller endast personer under 50 år. För en ensamstående person och, om det gäller en person med familj, för honom och hans familj skall på den nya orten på skäliga villkor finnas tillgång till en lämplig bostad.

En person har dock alltid rätt att vägra ta emot arbete utanför pendlingsregionen, om det med avseende på hans språkkunskap måste anses vara oskäligt eller om han har ett

vägande personlig skäl. Ett vägande personligt skäl är enligt 3 § förordningen om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa (1368/90) makens arbete eller företagarkerksamhet när detta är nödvändigt med tanke på familjens utkomst, vård av en nära släkting eller någon annan närstående person, egna, makens eller barnens studier eller skolgång, om dessa är bundna till orten, det egna hälsotillståndet eller nära släktingars hälsotillstånd eller någon annan med dessa jämförbar orsak, t.ex. att personen anskaffat en bostad. En arbetslös har inte heller någon skyldighet att ta emot arbete utanför sin pendlingsregion, om det inte på ett tillförlitligt sätt har klarlagts att det inte finns tillgång på lämplig arbetskraft i den pendlingsregion där den lediga arbetsplatsen finns.

Med hänvisning till det tidigare anförda föreslås att 7 § 5 mom. ändras så att rätten för personer under 50 år att vägra ta emot arbete slopas då en bostad finns tillgänglig och familjeförhållandena eller andra ovan nämnda omständigheter som avses i förordningen inte hindrar mottagandet av arbetet.

1.7. Giltigt skäl för vägran att ta emot arbete (7 a §)

Enligt 7 a § 1 mom. har en person giltigt skäl att vägra ta emot erbjudet arbete då lönen för arbetet och den arbetslöshetsdagpenning som eventuellt betalas till honom, efter avdrag av kostnaderna för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsdagpenning som betalas till honom. Rätten att vägra gäller både deltidsarbete och heltidsarbete. I det system för arbetslöshetsersättning som tidigare var gällande hade en person rätt att i ett motsvarande fall vägra ta emot deltidsarbete men inte heltidsarbete.

Gällande stadgande ger en person som förtjänat exceptionellt bra och blivit arbetslös en möjlighet att få arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten under en maximal tid utan att i praktiken ha någon som helst skyldighet att ta emot arbete. Endast i det fall att han kan anvisas sådant arbete inom pendlingsregionen som motsvarar hans yrke kan skyldigheten att ta emot arbete konkretiseras. Sålunda förlänger stadgandet yrkesskicklighetskyddet enligt 7 § 2 mom. och gör arbetsmark-

naden mindre flexibel. Avsikten med utkomstskyddet för arbetslösa kan inte anses vara att trygga någon särskild dagpennings- eller inkomstnivå. Stadgandets oändamålsenlighet beskrivs av att jämförelsen görs med begynnelselönen i det erbjudna arbetet, som ju kan stiga betydligt när arbetsförhållandet fortsätter.

En stor del av sådana personer som på basis av ovan nämnda stadgande har kunnat vägra ta emot arbete har tidigare haft sådant arbete där lönenivån varit exceptionellt hög t.ex. på grund av arbetets säsongbundenhet eller den plats där arbetet utförts. Enligt kalkyler vid arbetskraftsdistriktens byråer är det fråga om 2 500 — 3 000 personer varje år. Kalkylerna har gällt personer som har kunnat vägra ta emot allt arbete. Det bör dessutom observeras att en person på nämnda grund betydligt oftare än vad som nämnts ovan kan vägra ta emot ett enskilt arbetserbjudande.

Det måste dock anses vara motiverat att bibehålla möjligheten för arbetssökande att vägra ta emot deltidsarbete. S.k. jämkad dagpenning betalas enligt 19 § under den maximitid som fastställs i lagen. Sedan maximitiden löpt ut kan personen bli tvungen att, utan rätt till jämkad dagpenning, ta emot ett deltidsarbete där resekostnaderna jämfört med lönen för arbetet dessutom skulle vara stora. I situationer där en person har rätt till jämkad dagpenning ersätter de kalkylerade avdragen från lönen, varvid en fri del och 25 % av lönen lämnas utanför definitionen, i allmänhet mycket väl de ökade kostnaderna.

På basis av ovanstående föreslås att 7 a § 1 mom. ändras så att rätten för en person att vägra ta emot arbete utan att han förlorar rätten till dagpenning, om lönen för arbetet och den arbetslöshetsdagpenning som eventuellt betalas till honom, efter avdrag av kostnaderna för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsdagpenning som betalas till honom begränsas så att den endast gäller deltidsarbete.

I lagen finns ingen definition av vad deltidsarbete bör innebära. Därför är det med tanke på tillämpningen av stadgandet motiverat att till 7 a § 1 mom. även foga en definition av sådant deltidsarbete som avses i lagen och som under vissa förutsättningar berörs av rätten att vägra ta emot erbjudet arbete. Enligt 19 § 2 mom. betalas inte jämkad dagpenning om

arbetstiden överskrider fyra femtedelar av den maximiarbetstid för arbetstagare i heltidsarbete som tillämpas inom branschen.

1.8. Skyldighet att delta i utbildning (8 §)

En person är under de förutsättningar som stadgas i 8 § skyldig att delta i sådan lämplig utbildning som arbetskraftsmyndigheten anvisar honom. Tillämpningen av stadgandet förutsätter att utkomsten för honom och dem han försörjer skäligen tryggas under utbildningen, dvs. han har rätt till förmåner som i fråga om storleken motsvarar minst arbetslöshetsdagpenningen. Som sådan utbildning betraktas i fråga om 17—19-åringar en yrkesutbildning där eleven får de skäliga sociala förmåner som hör till utbildningen.

Skyldigheten att delta i utbildning gäller endast personer under 50 år. De centrala problemen på arbetsmarknaden kommer å ena sidan att vara den förändrade åldersstrukturen på arbetskraften och å andra sidan pensioneringarna. Andelen 55—64-åringar som är aktiva i arbetslivet underskrider klart genomsnittet i OECD-länderna trots att i synnerhet antalet kvinnor som deltar i arbetslivet av tradition är högt i Finland. På motsvarande sätt är den genomsnittliga pensionsåldern för närvarande 58 år medan OECD-genomsnittet är 61—62 år.

Det är ytterst sällsynt att en person som har fyllt 50 år deltar i t.ex. arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. I framtiden kommer behovet av omskolning dock ganska säkert att öka. Utbildningen bör i första hand ske i ett så tidigt skede som möjligt och intresset för utbildning understödas med förmåner. Det torde inte finnas någon grund för att en person som har fyllt 50 år fritt kan vägra delta i en sådan lämplig utbildning som med avseende på sysselsättningen ofta är nödvändig. Rättigheterna och skyldigheterna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa gäller ju i första hand 17—64-åringar. Den erbjudna utbildningen bör dock stå i rimlig relation till personens tidigare arbete och arbetshistoria.

När det gäller tillämpningen är det ändamålsenligt att tillägga en definition av när utkomsten för en person och dem han försörjer kan anses vara skäligen tryggad, eftersom 8 § inte innehåller något stadgande om vad som avses med en skäligen tryggad utkomst.

På nämnda grunder föreslås att 8 § ändras så

att i stadgandet slopas rätten för en person som fyllt 50 år att alltid, utan att ange något giltigt skäl, vägra delta i sådan lämplig utbildning under vilken utkomsten för honom själv och dem han försörjer skulle vara skäligen tryggad i enlighet med lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

1.9. Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall (9 §)

Med vägran att ta emot arbete jämställs en persons eget förfarande som leder till att ett arbetsförhållande inte kommer till stånd. Som sådant förfarande betraktas bl.a. om personen dröjer med att ta kontakt med arbetsgivaren och vid en anställningsintervju eller motsvarande visar sig ovillig att ta emot arbete. I regeringens proposition med förslag till gällande lag om utkomstskydd för arbetslösa konstaterades att som sådant eget förfarande betraktas även bristfälligt samarbete med arbetskraftsbyrån.

Utgångspunkten när arbetskraftsservice erbjuds bör vara personens egen vilja att utnyttja den. Likaså förutsätter redan rättsskyddssynpunkter att om någon förvägras rätten till arbetslöshetsdagpenning skall detta basera sig på ett specifikt arbets- eller utbildningserbjudande. Det torde emellertid inte vara motiverat att betala arbetslöshetsdagpenning till en arbetsökande som vägrar ta del i alla åtgärder som behövs för att arbete skall kunna erbjudas, t.ex. utredning av arbetsförmåga eller arbetsprövning, eller som upprepade gånger uppträder alkoholpåverkad eller vägrar lämna sådana utredningar som avses i lagen om arbetsförmedling (248/59).

En tidsfrist på sex veckor kunde ställas t.ex. i ett fall där en person upprepade gånger vägrar ta kontakt med en sådan part eller myndighet som har till uppgift att få till stånd rehabilitering som förbättrar personens duglighet på arbetsmarknaden. Som en sådan rehabilitering som förbättrar dugligheten på arbetsmarknaden kan t.ex. betraktas avgiftning eller vård vid ett socialsjukhus.

En person som utan giltig skäl har lämnat sitt arbete eller genom eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört har under sex veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet

varat högst fem dagar, har han inte rätt till arbetslöshetsdagpenning under tre veckor.

Om en person utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har han rätt till utkomstskydd för arbetslösa redan efter en karenstid på sex veckor. Om det inte har funnits något giltigt skäl till att han lämnade sitt arbete, bör han dock innan han lämnar arbetet förvissa sig om en ny arbetsmöjlighet. I gällande lag är påföljden densamma om en arbetstagare lämnar sitt arbete eller t.ex. inte följer arbetskraftsbyråns arbetsplatsanvisning, även om förfarandena arbetskraftspolitiskt sett är klandervärda på olika sätt. Om en person lämnar sitt arbete innan han försäkrat sig om en ny arbetsplats förorsakar han med säkerhet sin egen arbetslöshet, medan däremot arbetskraftsbyråns arbetsplatsanvisning inte på långt när alltid leder till en arbetsplats. Bl.a. på grund av de ekonomiska konjunkturerna har arbetslöshetstiderna blivit längre och det har blivit svårare att få ett nytt arbete. Om arbetstagen själv utan giltiga skäl orsakat sin arbetslöshet eller om han själv varit orsak till att arbetsförhållandet upphört bör på följden för detta av ovan nämnda skäl stå i relation till det klandervärda i förfarandet och vara längre än vad nu är fallet.

På basis av ovanstående föreslås att 9 § 1 mom. ändras så att en person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, inte har rätt till arbetslöshetsdagpenning under åtta veckor. Om arbetet varat högst fem dagar, är han inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning under tre veckor. Om en person genom eget förfarande varit orsak till att arbetsavtal inte kommit till stånd har han inte rätt till arbetslöshetsdagpenning under sex veckor. Om arbetet varat högst fem dagar, har han inte rätt till arbetslöshetsdagpenning under tre veckor.

På nämnda grunder föreslås att 1 mom. även ändras så att en person som upprepade gånger vägrar delta i arbetskraftsmyndigheternas åtgärder i syfte att utreda arbetsförmågan eller arbetsconditionen eller andra åtgärder som måste anses vara skäliga och som främjar sysselsättningen eller vägrar lämna sådana utredningar som avses i lagen om arbetsförmedling, inte har rätt till arbetslöshetsdagpenning under sex veckor. Tiden räknas från den dag då arbetstagen vägrade delta.

1.10. Frånvaro från arbetsmarknaden (9 §)

Enligt 9 § 4 mom. har en person som har varit borta från arbetsmarknaden över tre månader och inte kan ange något godtagbart skäl till detta, har under sex veckor räknat från den dag han på nytt kom ut på arbetsmarknaden inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Avsikten med stadgandet kan anses vara att få en arbetslös person att handla aktivt genast när han blir arbetslös och att snabbt anmäla sig som arbetssökande vid arbetskraftsbyrån. Sett ur arbetsmarknadens synvinkel finns det ingen rationell grund för att en arbetslös som på egen bekostnad vill vara borta från arbetsmarknaden straffas för detta. Det är bättre att en person kommer för att söka arbete först i det skede då han verkligen är beredd att ta emot det. Om hotet om att gå miste om utkomstskyddet för arbetslösa är grunden för att arbetstagen anmäler sig som arbetssökande, skapar det inga förutsättningar för en effektiv verksamhet vid arbetskraftsmyndigheten. Å andra sidan är det motiverat att en tidsfrist uppställs för en person som kommer ut på arbetsmarknaden och saknar yrkesutbildning eller för en person som länge har varit borta från arbetsmarknaden, eftersom han är svårare att placera i arbete än andra.

Vid tillämpningen har problemet å ena sidan varit när en arbetstagare kan anses ha varit tillräckligt länge på arbetsmarknaden och å andra sidan hur lång den granskningsperiod skall vara utgående från vilken sådan frånvaro på tre månader som överensstämmer med gällande stadgande granskas. Till denna del föreslås att lagen preciseras och att det även stadgas om när en person anses ha varit på arbetsmarknaden.

På nämnda grunder föreslås att 9 § 4 mom. ändras så att en person som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid arbetskraftsbyrån varit på arbetsmarknaden mindre än sex veckor och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, inte har rätt till arbetslöshetsdagpenning under sex veckor. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har arbetat i den mån som avses i 16 § 2 mom. eller på motsvarande sätt varit sysselsatt i företagsverksamhet eller arbetssökande vid arbetskraftsbyrån.

1.11. Lämnande av arbete utomlands (9 a §)

Enligt 7 § 6 mom. i lagen kan en person alltid utan att förlora sin rätt till dagpenning vägra att ta emot arbete utanför rikets gränser. I lagen krävs däremot giltigt skäl till att arbetstagaren lämnar ett arbete utomlands. Även om giltiga skäl i detta fall bedöms lindrigare än i fråga om arbete i Finland, är situationen problematisk.

En person som sysselsatts på eget initiativ får inte hamna i en sämre ställning än en som direkt vägrat ta emot arbete. I fråga om arbetsplatser utomlands kan detta ske, eftersom vägran att ta emot arbete aldrig leder till att rätten till arbetslöshetsdagpenning går förlorad, medan detta kan ske om arbetstagaren lämnar arbetet. Vidare är sanktioner i ett dylikt fall problematiska med tanke på de rättigheter som finska medborgare garanteras i regeringsformen, t.ex. rätt att vistas i landet och att återvända dit. Å andra sidan är det många gånger omöjligt att utreda omständigheterna kring arbete utomlands. Därför kan avgörandet nästan uteslutande vara beroende av arbetssökandens egen utredning. När det gäller ändamålsenligheten och trovärdigheten hos systemet med utkomtskydd för arbetslösa är det otillfredsställande om rätten till arbetslöshetsdagpenning skall bero på hur den som ansöker om förmånen vill eller kan motivera att han lämnat sitt arbete.

På nämnda grunder föreslås att till 9 a § fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket en person alltid kan lämna ett arbete utomlands utan att förlora sin rätt till dagpenning.

1.12. Självrisktid (12 §)

Enligt 12 § 1 mom. betalas arbetslöshetsdagpenning efter det att en person varit arbetslös arbetssökande vid arbeidskraftsbyrån sammanlagt fem arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. För denna självrisktid om fem dagar betalas ingen dagpenning. Självrisktiden är i kraft till slutet av det kalenderår under vilket den i sin helhet har uppkommit. Det föreslås dock att 12 § 1 och 2 mom. ändras från och med den 1 januari 1993 så att i stället för den självrisktid på fem dagar som nu tillämpas skulle en självrisktid på sju dagar tillämpas.

En ändring av 12 § 4 mom. lagen om

utkomtskydd för arbetslösa trädde i kraft den 1 april 1987. På basis av den lag som tidigare varit gällande avbröt t.ex. en dags arbete en självrisktid som uppkommit året innan. Därför ändrades 4 mom. så att under ett begynnande kalenderår förutsätts inte ny självrisktid ens då rätten till arbetslöshetsdagpenning börjar på nytt inom 14 dagar från det att föregående rätt till arbetslöshetsdagpenning upphörde.

I vissa fall bör en ny självrisktid inte uppställas efter ett sådant avbrott som avses i 12 § lagen om utkomtskydd för arbetslösa. Sådana grupper är personer som har deltagit i rehabilitering eller arbeidskraftspolitisk vuxenutbildning och som inte bör försättas i en sämre ställning än de som utan avbrott varit arbetslösa. Eftersom det i 4 mom. 4 punkten i paragrafen dock förutsätts att avbrottet får vara högst 14 dagar, bör det på motsvarande sätt förutsättas att en person som har fått ovan nämnda förmåner på nytt bör anmäla sig som arbetssökande inom 14 dagar från det att förmånen upphörde för att någon ny självrisktid inte skall uppställas.

På grund av ovanstående föreslås att till 12 § 4 mom. fogas en ny 5 punkt enligt vilken en ny självrisktid inte förutsätts under ett begynnande kalenderår, om personen har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbeidskraftspolitisk vuxenutbildning eller en sådan förmån som avses i 5 § 1 mom. 12 punkten och återgår till att vara arbetslös arbetssökande inom 14 dagar från det att denna förmån upphörde.

1.13. Utbildningsstöd vid arbeidskraftspolitisk vuxenutbildning och ersättningsdagar enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa (26 §)

Enligt 26 § 1 mom. betalas grunddagpenning utan tidsberänsning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning för högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Vidare får det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka enligt 26 § 1 mom. vara högst fem. Som självriskdagar betraktas även de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 11 § och 13 § 2 mom.

Enligt 24 § lagen om arbeidskraftspolitisk vuxenutbildning betalas förmåner för högst fem dagar per kalendervecka räknat från utbildningens början. Däremot innehåller lagstift-

ningen inget stadgande om det sammanlagda maximibeloppet för utbildningsstöd och arbetslöshetsdagpenning per kalendervecka. Avsaknaden av ett sådant stadgande har förorsakat problem i situationer där utbildningen helt eller delvis sker under veckoslut, i synnerhet om utbildningen har indelats i olika helheter.

För att frågan skall klarläggas och eftersom det inte finns grunder för att försätta utbildningsförmåner i en bättre ställning än arbete, föreslås att 26 § 1 mom. ändras så att vid beräkningen av antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar per kalendervecka betraktas även sådana dagar som ersättningsdagar för vilka personen får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Vidare föreslås att de ändringar som beror på lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (98/90) görs i det hänvisande stadgandet i 26 § 1 mom.

1.14. Social- och hälsovårdsministeriets rätt att meddela arbetslöshetskassorna bindande föreskrifter (33 §)

Enligt 33 § 1 mom. har social- och hälsovårdsministeriet till uppgift att ge allmänna anvisningar om utkomstskyddet för arbetslösa i syfte att åstadkomma en enhetlig praxis i fråga om grundskyddet och förtjänstskyddet. I syfte att förbättra övervakningsmöjligheterna och förenhetliga arbetslöshetskassornas praxis föreslår regeringen att social- och hälsovårdsministeriet dessutom skall ha rätt att meddela bindande föreskrifter till arbetslöshetskassorna om förfarandet vid beviljande, betalning och återkrav av förmåner som avses i denna lag.

1.15. Förskott som skall betalas till folkpensionsanstalten (37 §)

Enligt 37 § 1 mom. betalas grunddagpenning och därtill ansluten barnförhöjning av statens medel. Staten skall månatligen till folkpensionsanstalten betala sådana förskott att deras belopp motsvarar det belopp som det beräknats att staten skall betala det året och att förskotten räcker till för att täcka utgifterna under varje månad.

Enligt artikel 69 i rådets förordning om tillämpningen av systemen för social trygghet

när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EEG nr 1408/71), som nämns i bilagorna till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), kan en arbetstagare eller företagare som är arbetslös och erhåller arbetslöshetsförmåner bege sig till en annan medlemsstat för att söka arbete under en tid av högst tre månader och under denna tid bibehålla rätten till förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa. Den behöriga organisation som beviljat förmånen skall då alltjämt ansvara för att förmånen betalas enligt sin egen lagstiftning, dock högst inom ramen för den maximitid som eventuellt anges i lag. Enligt artikel 70 i förordningen betalas till en person som under en tid av tre månader söker arbete i en annan medlemsstat förmåner via vistelsestatens försäkringsanstalt så, att de arbetslöshetsförmåner som vistelsestatens försäkringsanstalt har betalat ersätts från den behöriga statens system. Medlemsstaterna kan likväl avtala sinsemellan antingen om andra sätt att betala ersättning eller om att helt avstå från ersättning.

Avsikten är att via folkpensionsanstalten och dess lokalbyråer sköta betalningen av arbetslöshetsdagpenning till personer som från ett EES-land kommer till Finland för att söka arbete samt betalningsrörelsen i fråga om personer som erhåller grundskydd och förtjänstskydd och som för en tid av tre månader rest från Finland till ett EES-land för att söka arbete. Folkpensionsanstalten skall fakturera arbetslöshetskassorna för dagpenningar som i ett EES-land betalats till kassornas medlemmar, sedan anstalten fått besked om saken från EES-landet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att till 37 § fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket folkpensionsanstalten kan använda förskott som avses i 1 mom. även till kostnader som nämns i artiklarna 69 och 70 i förordningen (EES nr 1408/71).

1.16. Utkomstskyddsombud (43 c §)

I varje arbetskraftsdistrikt finns ett utkomstskyddsombud som förordnats av arbetsministeriet och övervakar att de utlåtanden som avses i 3 § 3 mom. är lagenliga och enhetliga. Utkomstskyddsombudet har rätt att hos försäkringsdomstolen anhålla om undan-

röjande av lagakraftvunna beslut i ärenden som gäller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för arbetslöshetsdagpenningen.

Förutsättningen för att ett beslut skall undanröjas är att det har grundat sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt. Förfarandet för upphävande av beslut är stelt och bli ytterst sällan aktuellt på grund av att de arbetskraftspolitiska förutsättningarna är beroende av prövning.

I syfte att effektivisera utlåtandenas enhetlighet och övervakningen av lagenligheten föreslås att 43 c § 1 mom. ändras så att utkomstskyddsombudet ges rätt att i ärenden som gäller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna söka ändring genom besvär hos arbetslöshetsnämnden och försäkringsdomstolen. Besvärstiden är 30 dagar räknat från den dag då beslutet utfärdades.

1.17. Bemyndigande att utfärda förordning (47 §)

Erhållandet av arbetslöshetsdagpenning har varit förknippat med oklarheter och tolkningsmöjligheter i fråga om hurudan verksamhet, t.ex. studier eller frivilligt arbete, en arbetslös kan bedriva utan att förlora rätten till dagpenning. Eftersom en utredning av förutsättningarna behövs och det på grund av förutsättningarnas detaljrikedom inte är ändamålsenligt att stadga om detta genom lag, föreslås en komplettering av bemyndigandet att utfärda förordning.

Enligt förslaget fogas till 47 § 1 mom. en ny 6 punkt så att genom förordning stadgas om hurudant frivilligt arbete och därmed jämförbar verksamhet som kan utföras eller bedrivas av en arbetslös utan att han förlorar sin rätt till arbetslöshetsdagpenning.

1.18. Deltidsarbetandes rätt till dagpenning samt ikraftträdelsestadgande (48 §)

Enligt 48 § 4 mom. tillämpas stadgandena i 5 kap. då lagen träder i kraft på permitterade samt på personer som är anställda i deltidarbete eller bisyssla så att dagpenning enligt 26 § betalas till var och en som får en arbetslöshetsförmån och vars rätt till förmånen har uppkommit enligt tidigare lag före lagens ikraftträdande.

Detsamma gäller också den vars dagliga arbetstid har förkortats på det sätt som avses i 18 § tidigare sex månader före lagens ikraftträdande.

Enligt ikraftträdelsestadgandet har en person som är anställd i deltidarbete och vars arbetsförhållande har inletts innan gällande lag trädde i kraft och som inte har betalats dagpenning på basis av den tidigare gällande lagen inte rätt till sådan jämkad arbetslöshetsdagpenning som avses i 19 §. På arbetsmarknaden finns emellertid personer som utför långvarigt heltidsarbete medan de samtidigt är anställda i ett arbetsavtalsförhållande på deltid hos samma arbetsgivare. Då en person som har utfört heltidsarbete på nytt börjar utföra deltidarbete enligt sitt arbetsavtal, har han inte rätt till jämkat utkomstskydd för arbetslösa även om han genom att vara arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån har visat att han aktivt söker heltidsarbete.

På basis av ovanstående föreslås att 48 § 4 mom. ändras så att på en person i deltidarbete dock skall tillämpas stadgandena i 19 § då deltidarbete enligt det ursprungliga arbetsavtalet fortsätter sedan personen minst tolv månader utan avbrott har varit anställd i heltidsarbete hos samma arbetsgivare och personen har sökt heltidsarbete vid Arbetskraftsbyrån innan det ovan avsedda heltidsarbetet inleddes.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

De föreslagna ändringarna uppskattas medföra sammanlagt 20 milj. mk i inbesparingar av förmånsutgifter i fråga om förtjänstskydd och grundskydd 1993. Förtjänstskyddets andel är ca 19 milj. mk och grundskyddets andel ca 2 milj. mk. Statens andel är uppskattningsvis 10 milj. mk, arbetsgivarnas andel uppskattningsvis 8 milj. mk och arbetslöshetskassornas medlemmars andel uppskattningsvis 1 milj. mk. Ändringarna av 12 och 48 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa har beräknats öka förmånsutgifterna i fråga om förtjänstskydd och grundskydd med drygt 20 milj. mk, varav förtjänstskyddets andel är ca 15 milj. mk och grundskyddets andel drygt 5 milj. mk. Statens andel är uppskattningsvis 15 milj. mk, arbetsgivarnas andel uppskattningsvis 7 milj. mk och kassamedlemmarnas andel ca 1 milj. mk. Ändringarna av 7 a och 9 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa har beräknats medföra

knappt 45 milj. mk i inbesparingar av förmån-
sutgifter i fråga om förtjänstskydd och grund-
skydd. Därav är förtjänstskyddets andel
knappt 35 milj. mk medan grundskyddets andel
är ca 10 milj. mk. Statens andel är uppskatt-
ningsvis 25 milj. mk, arbetsgivarnas andel
uppskattningsvis 15 milj. mk och medlemmar-
na andel uppskattningsvis 2 milj. mk. Kalkylen
baserar sig på en prognos där arbetslöshetsg-
raden är 13 %.

3. Ärendets beredning

Arbetsministeriet tillsatte den 7 februari 1991
en kommission för att utreda vilka verkningar
utkomstskyddet för arbetslösa har på arbets-
marknadens funktion. Kommissionen skulle
särskilt utarbeta förslag om utvecklande av
lagstiftningen och andra åtgärder i syfte att
förbättra arbetsmarknadens funktionsduglig-
het. Kommissionen, som antog namnet kom-
missionen för utredande av utkomstskyddets
arbetskraftspolitiska verkningar, överlät sitt
betänkande (Kommittébetänkande 1992:26) till
arbetsministeriet den 30 december 1991. På
grundval av kommissionens arbete föreslog
arbetsministeriet den 10 juni 1992 att social-
och hälsovårdsministeriet skulle vidta åtgärder
för ändring av lagen om utkomstskydd för
arbetslösa med avseende på de stadganden som
gäller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna.

Förslaget har beretts som tjänstearbete. I
samband med beredningen har förslaget be-
handlats i en kommission som utreder funk-
tionsdugligheten hos systemet med utkomst-
skydd och arbetslöshetskassor samt behoven att
utveckla systemet (Utkomstskyddskommissio-
nen 1992) och i utkomstskyddsdelegationen.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari
1993. Avsikten är att 7 § 5 mom. och 7 a § 1
mom. skall tillämpas på en person som vägrar
ta emot arbete sedan lagen trätt i kraft. Lagens
8 § skall tillämpas på en person som vägrar

delta i utbildning, lämnar sitt arbete eller blir
uppsagd sedan lagen trätt i kraft. Stadgandena
i 9 § 1 mom. och 9 a § 3 mom. skall tillämpas
om ett arbetsförhållande upphör sedan lagen
trätt i kraft. Stadgandena i 9 § 4 mom. skall
tillämpas om en person anmäler sig som
arbetslös arbetsökande sedan lagen trätt i
kraft. Stadgandena i 43 c § 1 mom. skall
tillämpas på beslut som utfärdas sedan lagen
trätt i kraft.

5. Lagstiftningsordning

Lagförslaget kan enligt 66 § 7 mom. riksdag-
sordningen lämnas vilande om det är fråga om
ett förslag till en sådan lag om inbesparing av
statens utgifter som försvagar det lagstadgade
grundläggande utkomstskyddet. Enligt den re-
geringsproposition (RP 234/1991 rd) som gäller
detta stadgande räknas förmåner med hjälp av
vilka en tidigare uppnådd inkomstnivå som är
högre än miniminivån kan upprätthållas t.ex.
under en sjukdom eller ålderdomen inte till det
grundläggande utkomstskyddet. Till det grund-
läggande utkomstskyddet hör enligt regeringspro-
positionen bl.a. grunddagpenning jämte
barntillägg samt grunddelen av dagpenning
avvägd enligt förtjänsten i enlighet med lagen
om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt grundlagsutskottets betänkande om
nämnda regeringsproposition (GrUB 7/1992
rd) kunde man trots skyddets institutionella
karaktär enligt utskottets åsikt emellertid utan
en möjlighet att lämna det aktuella lagförslaget
vilande t.ex. i någon mån justera förutsättningarna
för att få en av skyddet omfattad förmån
och i ringa mån också dess storlek så länge de
för vilka förmånen enligt en totalbedömning är
oundgänglig med tanke på det grundläggande
utkomstskyddet fortfarande skulle få en till-
räckligt stor förmån.

Lagförslagen innehåller inte något sådant
ingrepp i det lagstadgade grundläggande ut-
komstskyddet som skulle vara mera omfattande
än så.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs
Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 1 § 2 mom., 5 § 2 och 4—6 mom., 7 § 5 mom., 7 a § 1 mom., 8 §, 9 § 1 och 4 mom., 9 a § 3 mom., 12 § 4 mom. 3 och 4 punkten, 26 § 1 mom., 33 § 1 mom., 43 c § 1 mom., 47 § 1 mom. 4 och 5 punkten och 48 § 4 mom.,

av dessa lagrum 5 § 2 och 5 mom., 7 a § 1 mom., 9 a § 3 mom. och 47 § 1 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag av den 28 december 1990 (1367/90), 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 20 januari 1989 (69/89), 5 § 6 mom. och 9 § 4 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1991 (1692/91), 8 §, 9 § 1 mom. och 43 c § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 9 februari 1990 (98/90) och 12 § 4 mom. 3 och 4 punkten sådana de lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87), samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 28 december 1990, ett nytt 4 mom., till 5 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom nämnda lagar av den 27 februari 1987, den 20 januari 1989, den 9 februari 1990 och den 30 december 1991 samt genom lagar av den 28 december 1990 och den 27 mars 1991 (1322/90 och 620/91), en ny 10 a punkt, till 9 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 12 § 4 mom. sådant den lyder ändrat genom nämnda lag av den 27 februari 1987, en ny 5 punkt, till 37 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. och till 47 § 1 mom., sådan den lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, en ny 6 punkt, som följer:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Till utkomstskydd är dessutom i enlighet med denna lagberättigad en person som bedriver företagsverksamhet.

3 §

Verkställande organ

Bindande utlåtande avges dock inte om arbetstagaren för en viss tid har permitterats på det sätt som avses i 17 eller 18 § och permitteringen omfattar minst tio arbetstagare.

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

10 a) för den tid som han får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90);

En person står inte till arbetsmarknadens förfogande på det sätt som avses i 1 mom. 3 punkten, om han själv uppställer sådana begränsningar, som utgör hinder för mottagande av erbjudet arbete på villkor som allmänt

tillämpas på arbetsmarknaden eller för deltagande i erbjuden, för honom lämpad utbildning. Han skall ges skälig tid att avlägsna hinder som beror på barnvård eller arbetsväg samt andra eventuella hinder av motsvarande slag. En person står inte till arbetsmarknadens förfogande under den tid som han på grund av resa, repetitionsövningar, värnplikt, frihetsstraff, sjukhusvård eller annan därmed jämförbar institutionsvård eller av motsvarande skäl är förhindrad att ta emot arbete eller delta i utbildning, även om han inte har fått en specificerad arbetsplatsanvisning eller anvisning till utbildning.

Utän hinder av vad 1 mom. 3 och 6 punkten, 2 och 3 mom. samt 4 § stadgar om sökande av arbete och arbetsförmåga betalas dagpenning till den som har rätt till arbetslöshetsdagpenning även för den tid av arbetsoförmåga för vilken han på grund av begränsningen i 19 § 1 mom. sjukförsäkringslagen inte får dagpenning eller annan motsvarande lagstadgad ersättning eller lön av arbetsgivaren för sjukdomstiden.

En person anses vara sysselsatt inom eget, sin makes eller sina föräldrars företag enligt 1 mom. 8 punkten, om hans arbetsinsats inom ett företag som han startat som arbetslös eller i det egna arbetet är så stor att den hindrar honom att ta emot heltidsarbete. En person som tidigare har varit företagare eller på motsvarande sätt varit sysselsatt i eget arbete, anses vara företagare i huvudsyssla tills han bevisligen har upphört med sin företagsverksamhet eller företagsverksamheten bevisligen har varit avbruten minst sex månader. Med företag avses även lantbruksföretag. Det ovan anförda tillämpas dock inte på:

1) en person som skall anses vara en företagare som kan jämställas med en löntagare; med en företagare som kan jämställas med en löntagare avses en företagare som själv deltar i arbetsprestationen och som står i ett stadigvarande uppdragsförhållande till huvudsakligen en uppdragsgivare under vars omedelbara ledning och övervakning han står; vidare förutsätts att han under det år som föregått den tidpunkt då han anmälde sig som arbetssökande i allmänhet inte har haft flera än en utomstående anställd åt gången;

2) en person vars företagsverksamhet på grund av naturförhållandena är säsongbetonat; eller

3) en person vars företagsverksamhet är en bisyssla; förutsatt att det på basis av hans tidigare arbete eller en väsentlig minskning i företagsverksamheten eller annars kan antas att den arbetsmängd företagsverksamheten kräver är så obetydlig att den inte utgör ett hinder för mottagande av arbete på heltid.

Studier betraktas som studier på heltid enligt 1 mom. 10 punkten när de utgör hinder för att ta emot heltidsarbete. Den som studerar på dagslinje vid ett gymnasium eller en grundskola betraktas som studerande på heltid till terminens slut. Studier som bedrivs av en person som tidigare har studerat på heltid betraktas som studier på heltid tills han har slutfört eller bevisligen avbrutit dem. En studerande på heltid har inte heller rätt till arbetslöshetsdagpenning under den tid han är ledig från studierna.

7 §

Skyldighet att ta emot arbete

En ensamstående person kan inte utan att förlora sin rätt till dagpenning vägra ta emot honom erbjudet fast heltidsarbete utanför sin pendlingsregion som tryggar hans utkomst och för vilket betalas i 1 mom. nämnd lön, om det på den nya orten på skäliga villkor finns tillgång till en bostad som lämpar sig för den arbetslöse. Detsamma gäller en person med familj, vars familjeförhållanden inte utgör hinder för flyttning, om det på den nya orten på skäliga villkor finns tillgång till en lämplig bostad för den arbetslöse och hans familj. En person kan likväl vägra ta emot arbete som erbjuds honom utanför hans pendlingsregion, om han har en vägande personlig orsak. Personen i fråga skall alltid höras för utredande av dessa angelägenheter.

7 a §

Giltigt skäl för vägran att ta emot arbete

En person har giltigt skäl att vägra ta emot erbjudet deltidarbete då lönen för arbetet och den arbetslöshetsdagpenning som eventuellt betalas till honom, efter avdrag av kostnaderna för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsdagpenning som betalas till honom. Med deltidarbete avses arbete där ar-

betstiden är högst fyra femtedelar av den maximala arbetstiden för en heltidsanställd arbetstagare inom branschen.

8 §

Skyldighet att delta i utbildning

En person som utan giltigt skäl vägrar att delta i sådan av Arbetskraftsmyndigheten anvisad för honom lämplig utbildning, under vilken utkomsten för honom och dem han skall försörja skäligen tryggas så som stadgas i lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, eller som efter att ha påbörjat en utbildning utan giltigt skäl har avbrutit eller av eget förvållande har blivit avstängd från utbildningen, har under sex veckor, räknat från det han vägrade delta i utbildningen, avbröt utbildningen eller blev avstängd från den, inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Som sådan utbildning betraktas i fråga om 17—19-åringar en yrkesutbildning där eleven får de skäliga sociala förmåner som de som utbildas har rätt till.

9 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under åtta veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under tre veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under sex veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under tre veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde. En person som upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller andra åtgärder som måste anses vara skäliga och som främjar sysselsättningen, eller vägrar lämna sådana utredningar som avses i lagen om Arbetsförmedling (248/59), har under sex veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han vägrade.

En person som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid Arbetskraftsbyrån har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, har under sex veckor efter det han anmälde sig som arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har haft sådant arbete som avses i 16 § 2 mom. eller på motsvarande sätt varit sysselsatt i företagsverksamhet eller varit arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå.

9 a §

Giltigt skäl att lämna arbetet

En person har rätt att lämna sitt arbete utan att förlora sin rätt till dagpenning, om arbetsplatsen befinner sig utanför landets gränser.

En person har rätt att lämna sitt arbete utan att förlora sin rätt till dagpenning också av något annat skäl än de som avses i 1—3 mom., om detta skäl i fråga om giltigheten är jämförbart med dessa.

12 §

Självrisktid

Självrisktiden är i kraft till utgången av det kalenderår under vilket den i sin helhet har uppkommit. Under ett begynnande kalenderår förutsätts ny självrisktid inte:

3) då självrisktiden ha gått till ända vid utgången av ett kalenderår utan att utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen ännu har börjat;

4) då rätt till arbetslöshetsdagpenning börjar på nytt inom 14 dagar från det att föregående rätt till arbetslöshetsdagpenning upphörde; eller

5) då en person har fått utbildningsstöd enligt lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller en förmån enligt 5 § 1 mom. 12 punkten och återgår till att vara arbetslös arbetssökande inom 14 dagar från det att den förmån som avses ovan har upphört.

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning betalas utan tidsbegräns-

ning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning för högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Vid beräkning av maximiantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då personen får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Såsom självriskdagar betraktas även de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 8 §, 9 § 1 och 4 mom. och 13 § 2 mom.

33 §

Uppgiftsfördelningen mellan social- och hälsovårdsministeriet och folkpensionsanstalten

Social- och hälsovårdsministeriet skall meddela allmänna anvisningar om utkomstskyddet för arbetslösa i syfte att åstadkomma en enhetlig praxis i fråga om grundskyddet och förtjänstskyddet. Ministeriet har dessutom rätt att i syfte att åstadkomma en enhetlig praxis meddela arbetslöshetskassorna bindande föreskrifter om förfarandet vid beviljande, betalning och återkrav av förmåner enligt denna lag.

37 §

Finansiering

Folkpensionsanstalten kan använda förskott som avses i 1 mom. även till kostnader som avses i artiklarna 69 och 70 i Rådets förordning om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EEG nr 1408/71), som nämns i bilagorna till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

43 c §

Utkomstskyddsombud

I varje arbetskraftsdistrikt finns ett av arbetsministeriet förordnat utkomstskyddsombud som övervakar att de utlåtanden som avses i 3 § 3 mom. är lagenliga och enhetliga. Utkomstskyddsombudet har rätt att i enlighet med 40 §

söka ändring i ett ärende som gäller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning genom att nuföra besvär hos arbetslöshetsnämnden eller försäkringsdomstolen inom 30 dagar efter det beslutet gavs samt i enlighet med 43 § hos försäkringsdomstolen när det är fråga om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut.

47 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning stadgas:

- 4) om utredning enligt 10 § 2 mom. av tillgången på lämpligt arbetskraft;
- 5) om när en person anses vara på arbetsmarknaden enligt 13 § 2 mom.; samt
- 6) om hurudant frivilligt arbete och därmed jämförbar verksamhet som kan utföras eller bedrivs av en arbetslös utan att han förlorar sin rätt till arbetslöshetsdagpenning.

48 §

Ikraftträdande

När denna lag träder i kraft tillämpas på permitterade samt på personer som är anställda i deltidsarbete eller bisyssla stadgandena i 5 kap. så att dagpenning enligt 26 § betalas till var och en som åtnjuter arbetslöshetsförmån och vars rätt till förmån uppkommit enligt tidigare lag innan denna lag trädde i kraft. Detsamma gäller också den vars dagliga arbetstid förkortats på ovan i 18 § nämnt sätt tidigast sex månader före ikraftträdandet. På en person i deltidsarbete tillämpas dock stadgandena i 19 § när deltidsarbete enligt det ursprungliga arbetsavtalet fortsätter sedan personen varit anställd minst 12 månader utan avbrott i heltidsarbete hos samma arbetsgivare och personen, för att få heltidsarbete, har varit arbetsökande vid arbetskraftsbyrån innan det heltidsarbete som avses ovan börjar.

Denna lag träder i kraft den 1993. Vad som stadgas 7 § 5 mom. i denna lag tillämpas om en person vägrar ta emot arbete sedan denna lag trätt i kraft. Lagens 8 § tillämpas om en person vägrar delta i utbildning, om utbildningen avbryts

eller om han blir avstängd från utbildningen sedan lagen trätt i kraft. Vad som stadgas i 9 § 1 mom. och 9 a § 3 mom. tillämpas om ett anställningsförhållande upphör sedan lagen trätt i kraft. Stadgandena i 9 § 4 mom. i denna lag tillämpas om en person anmäler sig som arbetslös arbetssökande sedan lagen trätt i kraft. Vad som stadgas i 43 c § 1 mom. tillämpas på beslut som utfärdas sedan lagen trätt i kraft. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 23 december 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Haahtanen*

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 1 § 2 mom., 5 § 2 och 4—6 mom., 7 § 5 mom., 7 a § 1 mom., 8 §, 9 § 1 och 4 mom., 9 a § 3 mom., 12 § 4 mom. 3 och 4 punkten, 26 § 1 mom., 33 § 1 mom., 43 c § 1 mom., 47 § 1 mom. 4 och 5 punkten och 48 § 4 mom.,

av dessa lagrum 5 § 2 och 5 mom., 7 a § 1 mom., 9 a § 3 mom. och 47 § 1 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag av den 28 december 1990 (1367/90), 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 20 januari 1989 (69/89), 5 § 6 mom. och 9 § 4 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1991 (1692/91), 8 §, 9 § 1 mom. och 43 c § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 9 februari 1990 (98/90) och 12 § 4 mom. 3 och 4 punkten sådana de lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87), samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 28 december 1990, ett nytt 4 mom., till 5 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom nämnda lagar av den 27 februari 1987, den 20 januari 1989, den 9 februari 1990 och den 30 december 1991 samt genom lagar av den 28 december 1990 och den 27 mars 1991 (1322/90 och 620/91), en ny 10 a punkt, till 9 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 12 § 4 mom. sådant den lyder ändrat genom nämnda lag av den 27 februari 1987, en ny 5 punkt, till 37 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. och till 47 § 1 mom., sådan den lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, en ny 6 punkt, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Till sådant utkomstskydd är dessutom berättigad en person som bedriver företagsverksamhet, om det på basis av hans tidigare arbete eller en väsentlig minskning i den arbetsmängd företagsverksamheten kräver eller annars kan dras slutsatsen, att den arbetsmängd företagsverksamheten kräver är så ringa att den inte utgör ett hinder för mottagande av arbete på heltid.

Till utkomstskydd är dessutom i enlighet med denna lagberättigad en person som bedriver företagsverksamhet.

3 §

Verkställande organ

Bindande utlåtande avges dock inte om arbetstagaren för en viss tid har permitterats på det sätt som avses i 17 eller 18 § och permitteringen omfattar minst tio arbetstagare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagenpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagenpenning är inte en person

En person står inte till arbetsmarknadens förfogande på det sätt som avses i 1 mom. 3 punkten, om han själv uppställer sådana begränsningar, som utgör hinder för mottagande av erbjudet arbete på villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden, eller för deltagande i erbjuden, för honom lämpad utbildning. Han skall ges skälig tid att avlägsna hinder som beror på barnavård eller arbetsväg samt andra eventuella hinder av motsvarande slag.

Utan hinder av vad 1 mom. 6 punkten och 3 mom. samt 4 § stadgar om sökande av arbete och arbetsförmåga betalas till den som har rätt till arbetslöshetsdagenpenning även för den tid av arbetsoförmåga för vilken han på grund av begränsningen i 19 § 1 mom. sjukförsäkringslagen inte får dagenpenning eller annan motsvarande lagstadgad ersättning eller lön av arbetsgivaren för sjukdomstiden.

En person anses vara sysselsatt inom eget, sin makes eller sina föräldrars företag enligt 1 mom. 8 punkten, om hans arbetsinsats inom företaget eller i det egna arbetet är så stor att den hindrar honom att ta emot heltidsarbete. Som företag anses även lantbruksföretag.

10 a) för den tid som han får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90);

En person står inte till arbetsmarknadens förfogande på det sätt som avses i 1 mom. 3 punkten, om han själv uppställer sådana begränsningar, som utgör hinder för mottagande av erbjudet arbete på villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden eller för deltagande i erbjuden, för honom lämpad utbildning. Han skall ges skälig tid att avlägsna hinder som beror på barnavård eller arbetsväg samt andra eventuella hinder av motsvarande slag. *En person står inte till arbetsmarknadens förfogande under den tid som han på grund av resa, repetitionsövningar, värnplikt, frihetsstraff, sjukhusvård eller annan därmed jämförbar institutionsvård eller av motsvarande skäl är förhindrad att ta emot arbete eller delta i utbildning, även om han inte har fått en specificerad arbetsplatsanvisning eller anvisning till utbildning.*

Utan hinder av vad 1 mom. 3 och 6 punkten, 2 och 3 mom. samt 4 § stadgar om sökande av arbete och arbetsförmåga betalas dagenpenning till den som har rätt till arbetslöshetsdagenpenning även för den tid av arbetsoförmåga för vilken han på grund av begränsningen i 19 § 1 mom. sjukförsäkringslagen inte får dagenpenning eller annan motsvarande lagstadgad ersättning eller lön av arbetsgivaren för sjukdomstiden.

En person anses vara sysselsatt inom eget, sin makes eller sina föräldrars företag enligt 1 mom. 8 punkten, om hans arbetsinsats inom *ett företag som han startat som arbetslös* eller i det egna arbetet är så stor att den hindrar honom att ta emot heltidsarbete. *En person som tidigare har varit företagare eller på motsvarande sätt varit sysselsatt i eget arbete, anses vara företagare i huvudsyssla tills han bevisligen har upphört med sin företagsverksamhet eller företagsverksamheten bevisligen har varit avbruten*

Gällande lydelse

Studier betraktas som studier på heltid enligt 1 mom. 10 punkten när de utgör hinder för att ta emot heltidsarbete. Den som studerar på dagslinje vid ett gymnasium eller en grundskola betraktas som studerande på heltid till terminens slut. En studerande på heltid har inte rätt till arbetslöshetspenning under den tid han är ledig från studierna.

Föreslagen lydelse

minst sex månader. Med företag avses även lantbruksföretag. Det ovan anförda tillämpas dock inte på:

1) en person som skall anses vara en företagare som kan jämföras med en löntagare; med en företagare som kan jämföras med en löntagare avses en företagare som själv deltar i arbetsprestationen och som står i ett stadigvarande uppdragsförhållande till huvudsakligen en uppdragsgivare under vars omedelbara ledning och övervakning han står; vidare förutsätts att han under det år som föregått den tidpunkt då han anmälde sig som arbetssökande i allmänhet inte har haft flera än en utomstående anställd åt gången;

2) en person vars företagsverksamhet på grund av naturförhållandena är säsongbetonat; eller

3) en person vars företagsverksamhet är en bisyssla; förutsatt att det på basis av hans tidigare arbete eller en väsentlig minskning i företagsverksamheten eller annars kan antas att den arbetsmängd företagsverksamheten kräver är så obetydlig att den inte utgör ett hinder för mottagande av arbete på heltid.

Studier betraktas som studier på heltid enligt 1 mom. 10 punkten när de utgör hinder för att ta emot heltidsarbete. Den som studerar på dagslinje vid ett gymnasium eller en grundskola betraktas som studerande på heltid till terminens slut. Studier som bedrivs av en person som tidigare har studerat på heltid betraktas som studier på heltid tills han har slutfört eller bevisligen avbrutit dem. En studerande på heltid har inte heller rätt till arbetslöshetsdagpenning under den tid han är ledig från studierna.

7 §

Skyldighet att ta emot arbete

Ensamstående person under 50 år kan inte utan att förlora sin rätt till dagpenning vägra att ta emot honom erbjudet fast heltidsarbete utanför sin pendlingsregion som tryggar hans utkomst och för vilket betalas i 1 mom. nämnd lön, om det på den nya orten finns tillgång till bostad som lämpar sig för den arbetslöse. Detsamma gäller en person under 50 år med familj, vars familjeförhållanden inte utgör hinder för flyttning, om det på den nya orten på skäliga villkor finns tillgång till en lämplig

En ensamstående person kan inte utan att förlora sin rätt till dagpenning vägra ta emot honom erbjudet fast heltidsarbete utanför sin pendlingsregion som tryggar hans utkomst och för vilket betalas i 1 mom. nämnd lön, om det på den nya orten på skäliga villkor finns tillgång till en bostad som lämpar sig för den arbetslöse. Detsamma gäller en person med familj, vars familjeförhållanden inte utgör hinder för flyttning, om det på den nya orten på skäliga villkor finns tillgång till en lämplig

Gällande lydelse

bostad för den arbetslöse och hans familj. En person kan likväl vägra ta emot arbete som erbjuds honom utanför hans pendlingsregion, om han har en vägande personlig orsak. Vederbörande skall alltid höras för utredande av dessa angelägenheter.

Föreslagen lydelse

bostad för den arbetslöse och hans familj. En person kan likväl vägra ta emot arbete som erbjuds honom utanför hans pendlingsregion, om han har en vägande personlig orsak. *Personen i fråga* skall alltid höras för utredande av dessa angelägenheter.

7 a §

Giltigt skäl för vägran att ta emot arbete

En person har giltigt skäl att vägra ta emot erbjudet deltidsarbete då lönen för arbetet och den arbetslöshetsdagpenning som eventuellt betalas till honom, efter avdrag av kostnaderna för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsdagpenning som betalas till honom.

En person har giltigt skäl att vägra ta emot erbjudet deltidsarbete då lönen för arbetet och den arbetslöshetsdagpenning som eventuellt betalas till honom, efter avdrag av kostnaderna för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsdagpenning som betalas till honom. *Med deltidsarbete avses arbete där arbetstiden är högst fyra femtedelar av den maximala arbetstiden för en heltidsanställd arbetstagare inom branschen.*

8 §

Skyldighet att delta i utbildning

En person under 50 år som utan giltigt skäl vägrar att delta i sådan av Arbetskraftsmyndigheten anvisad för honom lämplig utbildning, under vilken utkomsten för honom och dem han skall försörja skäligen tryggas, eller som efter att ha påbörjat en utbildning innan han fyllt 50 år utan giltigt skäl har avbrutit eller av eget förvällande har blivit avstängd från utbildningen, har under sex veckor, räknat från det han vägrade delta i utbildningen, avbröt utbildningen eller blev avstängd från den, inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Som sådan utbildning betraktas i fråga om 17—19-åringar en yrkesutbildning där eleven får de skäligen sociala förmåner som de som tillkommar dem som utbildas.

8 §

Skyldighet att delta i utbildning

En person som utan giltigt skäl vägrar att delta i sådan av Arbetskraftsmyndigheten anvisad för honom lämplig utbildning, under vilken utkomsten för honom och dem han skall försörja skäligen tryggas *så som stadgas i lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning*, eller som efter att ha påbörjat en utbildning utan giltigt skäl har avbrutit eller av eget förvällande har blivit avstängd från utbildningen, har under sex veckor, räknat från det han vägrade delta i utbildningen, avbröt utbildningen eller blev avstängd från den, inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Som sådan utbildning betraktas i fråga om 17—19-åringar en yrkesutbildning där eleven får de skäligen sociala förmåner som *de som utbildas har rätt till*.

9 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete, *genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd* eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under sex veckor inte

9 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under åtta veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar,

Gällande lydelse

rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under tre veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde.

Den som har varit borta från arbetsmarknaden över tre månader och inte kan ange något godtagbart skäl till har under sex veckor räknat från den dag han på nytt kom ut på arbetsmarknaden inte rätt till arbetslöshetsdagpenning.

Föreslagen lydelse

har han under tre veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under sex veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under tre veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde. *En person som upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetsconditionen eller andra åtgärder som måste anses vara skäliga och som främjar sysselsättningen, eller vägrar lämna sådana utredningar som avses i lagen om arbetsförmedling (248/59), har under sex veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han vägrade.*

En person som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid Arbetskraftsbyrån har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, har under sex veckor efter det han anmälde sig som arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har haft sådant arbete som avses i 16 § 2 mom. eller på motsvarande sätt varit sysselsatt i företagsverksamhet eller varit arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå.

9 a §

Giltigt skäl att lämna arbetet

En person har rätt att lämna sitt arbete utan att förlora sin rätt till dagpenning *också av något annat skäl än de som avses i 1 och 2 mom., om detta skäl i fråga om giltigheten är jämförbart med dessa.*

En person har rätt att lämna sitt arbete utan att förlora sin rätt till dagpenning, om arbetsplatsen befinner sig utanför landets gränser.

En person har rätt att lämna sitt arbete utan att förlora sin rätt till dagpenning också av något annat skäl än de som avses i 1—3 mom., om detta skäl i fråga om giltigheten är jämförbart med dessa.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Självrisktid

 Självrisktiden är i kraft till utgången av det kalenderår under vilket den i sin helhet har uppkommit. Under ett begynnande kalenderår förutsätts ny självrisktid inte:

3) då självrisktiden ha gått till ända vid utgången av ett kalenderår utan att utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen ännu har börjat; *eller*

4) då rätt till arbetslöshetsdagpenning börjar på nytt inom 14 dagar från det att föregående rätt till arbetslöshetsdagpenning upphörde.

3) då självrisktiden ha gått till ända vid utgången av ett kalenderår utan att utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen ännu har börjat;

4) då rätt till arbetslöshetsdagpenning börjar på nytt inom 14 dagar från det att föregående rätt till arbetslöshetsdagpenning upphörde; *eller*

5) *då en person har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller en förmån enligt 5 § 1 mom. 12 punkten och återgår till att vara arbetslös arbetssökande inom 14 dagar från det att den förmån som avses ovan har upphört.*

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning betalas utan tidsbegränsning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning för högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Såsom självriskdagar betraktas även de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 11 § och 13 § 2 mom.

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning betalas utan tidsbegränsning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning för högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. *Vid beräkning av maximiantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då personen får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Såsom självriskdagar betraktas även de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 8 §, 9 § 1 och 4 mom. och 13 § 2 mom.*

33 §

Uppgiftsfördelningen mellan social- och hälsovårdsministeriet och folkpensionsanstalten

Social- och hälsovårdsministeriet skall utfärda allmänna anvisningar om utkomstskyddet för arbetslösa i syfte att åstadkomma en enhetlig praxis i fråga om grundskyddet och förtjänstskyddet.

33 §

Uppgiftsfördelningen mellan social- och hälsovårdsministeriet och folkpensionsanstalten

Social- och hälsovårdsministeriet skall *meddela* allmänna anvisningar om utkomstskyddet för arbetslösa i syfte att åstadkomma en enhetlig praxis i fråga om grundskyddet och förtjänstskyddet. *Ministeriet har dessutom rätt*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

att i syfte att åstadkomma en enhetlig praxis meddela arbetslöshetskassorna bindande föreskrifter om förfarandet vid beviljande, betalning och återkrav av förmåner enligt denna lag.

37 §

Finansiering

Folkpensionsanstalten kan använda förskott som avses i 1 mom. även till kostnader som avses i artiklarna 69 och 70 i Rådets förordning om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EEG nr 1408/71), som nämns i bilagorna till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

43 c §

Utkomstskyddsombud

I varje arbetskraftsdistrikt finns ett av arbetsministeriet förordnat utkomstskyddsombud som övervakar att de utlåtanden som avses i 3 § 3 mom. är lagenliga och enhetliga. Utkomstskyddsombudet har rätt att hos försäkringsdomstolen anhålla om undanröjande av lagakraftvunna beslut eller utslag i enlighet med 43 § i ärenden som gäller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för arbetslöshetsdagpenning.

43 c §

Utkomstskyddsombud

I varje arbetskraftsdistrikt finns ett av arbetsministeriet förordnat utkomstskyddsombud som övervakar att de utlåtanden som avses i 3 § 3 mom. är lagenliga och enhetliga. Utkomstskyddsombudet har rätt att *i enlighet med 40 § söka ändring i ett ärende som gäller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning genom att nuföra besvär hos arbetslöshetsnämnden eller försäkringsdomstolen inom 30 dagar efter det beslutet gavs samt i enlighet med 43 § hos försäkringsdomstolen när det är fråga om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut.*

47 §

*Bemyndigande att utfärda förordning**Genom förordning stadgas:*

4) on utredning enligt 10 § 2 mom. av tillgången på lämpligt arbetskraft *samt*

5) om när en person anses vara på arbetsmarknaden enligt 13 § 2 mom.

4) on utredning enligt 10 § 2 mom. av tillgången på lämpligt arbetskraft;

5) om när en person anses vara på arbetsmarknaden enligt 13 § 2 mom.; *samt*

6) *om hurudant frivilligt arbete och därmed jämförbar verksamhet som kan utföras eller bedrivs av en arbetslös utan att han förlorar sin rätt till arbetslöshetsdagpenning.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §

Ikraftträdande

Då lagen träder i kraft tillämpas på permitterade samt på personer som är anställda i deltidsarbete eller bisyssla stadgandena i 5 kap. så att dagpenning enligt 26 § betalas till var och en som åtnjuter arbetslöshetsförmån och vars rätt till förmån uppkommit enligt tidigare lag före denna lags ikraftträdande. Detsamma gäller också den vars dagliga arbetstid förkortats på ovan i 18 § nämnt sätt tidigast sex månader före denna lags ikraftträdande.

När denna lag träder i kraft tillämpas på permitterade samt på personer som är anställda i deltidsarbete eller bisyssla stadgandena i 5 kap. så att dagpenning enligt 26 § betalas till var och en som åtnjuter arbetslöshetsförmån och vars rätt till förmån uppkommit enligt tidigare lag innan denna lag trädde i kraft. Detsamma gäller också den vars dagliga arbetstid förkortats på ovan i 18 § nämnt sätt tidigast sex månader före ikraftträdandet. På en person i deltidsarbete tillämpas dock stadgandena i 19 § när deltidsarbete enligt det ursprungliga arbetsavtalet fortsätter sedan personen varit anställd minst 12 månader utan avbrott i heltidsarbete hos samma arbetsgivare och personen, för att få heltidsarbete, har varit arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån innan det heltidsarbete som avses ovan börjar.

Denna lag träder i kraft den 1993. Vad som stadgas 7 § 5 mom. i denna lag tillämpas om en person vägrar ta emot arbete sedan denna lag trätt i kraft. Lagens 8 § tillämpas om en person vägrar delta i utbildning, om utbildningen avbryts eller om han blir avstängd från utbildningen sedan lagen trätt i kraft. Vad som stadgas i 9 § 1 mom. och 9 a § 3 mom. tillämpas om ett anställningsförhållande upphör sedan lagen trätt i kraft. Stadgandena i 9 § 4 mom. i denna lag tillämpas om en person anmäler sig som arbetslös arbetssökande sedan lagen trätt i kraft. Vad som stadgas i 43 c § 1 mom. tillämpas på beslut som utfärdas sedan lagen trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-sätter får vidtas innan den träder i kraft.

